

Ruben Willaert
restauratie & archeologie

Koning Albert I-straat 188

Brugge, West-Vlaanderen

2026C362

ARCHEOLOGIENOTA

VERSLAG VAN RESULTATEN

BUREAUONDERZOEK

RUBEN WILLAERT NV

8200 SINT-MICHIELS-BRUGGE

TEN BRIELE 14 | BUS 15

AUTEUR:

Aaron Willaert

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2026

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV. Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	1
INLEIDING	2
1. BUREAUONDERZOEK [BO]	3
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE	3
1.1.1 Administratieve gegevens	3
1.1.2 De onderzoeksopdracht	5
1.1.3 Het projectgebied	6
1.2 ASSESSMENT	13
1.2.1 Landschappelijk kader	13
1.2.2 Historisch kader	17
1.2.3 Archeologisch kader	24
1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK	29
BIBLIOGRAFIE	i
BIJLAGE	ii

INLEIDING

De initiatiefnemer plant werken op een terrein aan de Koning Albert I-laan in Sint-Michiels, deelgemeente van Brugge. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt 55 942, de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen bedraagt 7320 m²

Het projectgebied situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als parkgebied. Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt omdat de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen meer dan 5000 m² bedraagt.

RUBEN WILLAERT NV is aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureaustudie op te maken met het oog op een advies naar uitgesteld vooronderzoek, werfbegeleiding, of vrijgave van het terrein.

1. BUREAUONDERZOEK [BO]

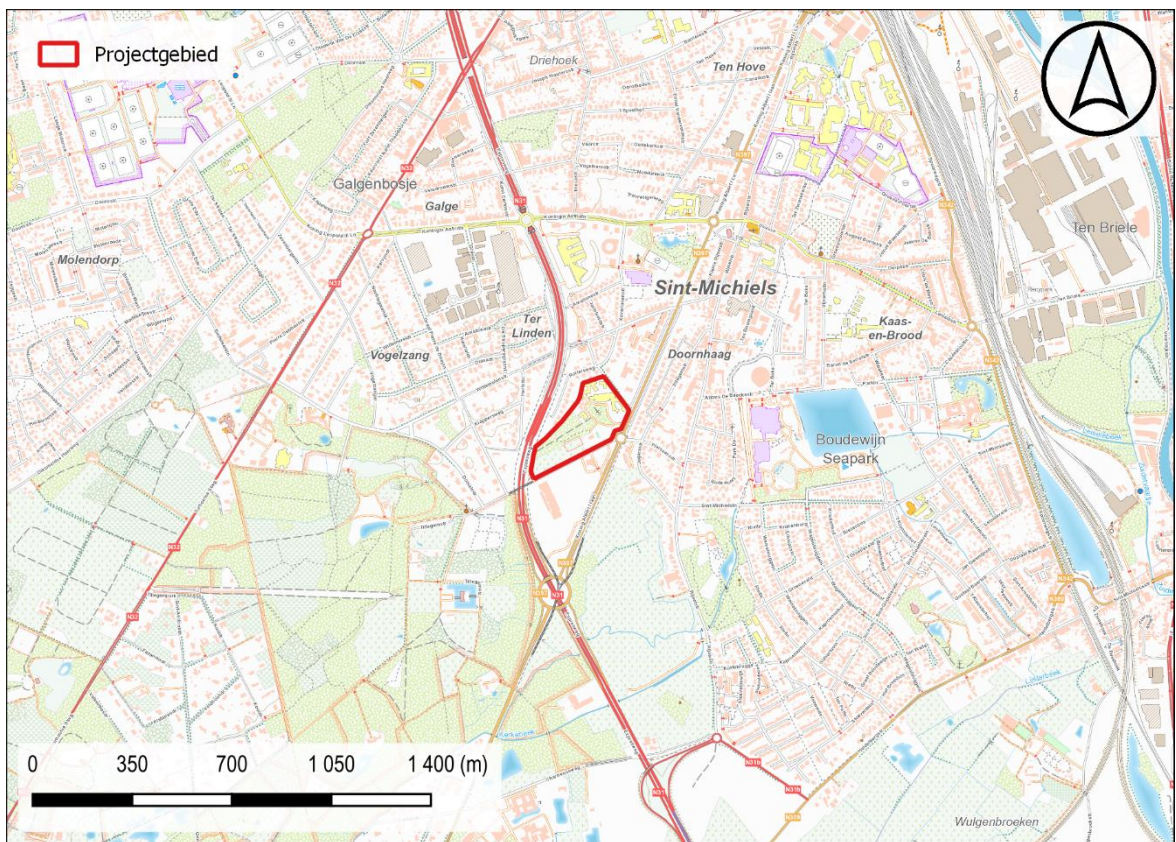
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1.1 Administratieve gegevens

PROJECTCODE	2026C362	
ERKENNINGSNUMMER	OE/ERK/ARCHEOLOOG/2015/0069	
<i>BOUNDING GEOMETRY</i>	X ₁ : 67918	Y ₁ : 208183
	X ₂ : 69190	Y ₂ : 209093
KADASTER	Brugge, Afdeling , Sectie , nr's: Figuur 1	
GEOGRAFISCHE INPLANTING	Figuur 2	
OPZET INITIATIEFNEMER	Figuur 4	

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt)

Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt)

1.1.2 De onderzoeksopdracht

1.1.2.1 *Vraagstelling met betrekking tot het onderzochte gebied*

“Het archeologisch vooronderzoek beoogt vast te stellen of er een archeologische site aanwezig is op een terrein, wat de karakteristieken en de bewaringstoestand van deze site zijn, wat haar relatie is met het landschap, welke waarde ze heeft, en hoe ermee moet omgegaan worden in het kader van bodemingrepen en wetenschappelijk onderzoek.”
– CGP 4.0; p. 28

Op basis van verscheidene parameters, zoals de nog aanwezige erfgoedwaarden, de landschapshistoriek, topografie, geomorfologie, bodemgebruik, vegetatie, en ingreephistoriek, wordt een waardering van het archeologisch potentieel binnen het afgebakende projectgebied opgesteld. Hiertoe wordt een stapsgewijze onderzoeksprocedure doorlopen, waarbij de vraagstelling steeds teruggekoppeld wordt naar volgende kernpunten:

- Wat is de trefkans op intact bewaarde archeologische aanwijzingen?
- Wat zijn de geplande ingrepen in functie van de werkzaamheden? Zullen de werken eventuele vindplaatsen bedreigen?

1.1.2.2 *Werkwijze en strategie van het vooronderzoek fase BO*

RUBEN WILLAERT NV werd aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureauonderzoek op te maken. Dit bureauonderzoek werd uitgevoerd onder leiding van een erkend archeoloog van Ruben Willaert NV. De aard van de werken werd tijdens het bureauonderzoek afgewogen tegen de voorhanden zijnde gegevens relevant voor het projectgebied op bodemkundig, landschappelijk, historisch-cartografisch en archeologisch vlak.

De archeologienota werd opgemaakt middels *Office*- en *Adobe*-software. Het bijhorend kaartmateriaal werd aangemaakt in een GIS-omgeving. Hierin werden de ontwerpplannen ingeladen en geprojecteerd ten opzichte van diverse kaartlagen die raadpleegbaar zijn op geopunt.be, dov.vlaanderen.be, geo.onroerenderfgoed.be, cartesius.be en de website van de centraal archeologische inventaris [CAI]¹. De geraadpleegde literatuur, de digitale bronnen en het kaartmateriaal zijn te vinden in de bijlage.

---

¹ De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen en andere sites met erfgoedwaarde; onder dezelfde noemer verzamelen we alle opgestelde archeologienota's vanaf 2015.

1.1.3 Het projectgebied

1.1.3.1 Archeologische voorkennis

Binnen de grenzen van het projectgebied vond in het verleden nog geen archeologisch (voor)onderzoek plaats.

1.1.3.2 Ruimtelijke situering

Het projectgebied is gelegen in Sint-Michiels, deelgemeente van Brugge, in de provincie West-Vlaanderen. Sint-Michiels grenst in het oosten aan de deelgemeente Assebroek en in het westen aan Sint-Andries. Ten zuiden liggen de gemeenten Zedelgem en Oostkamp. Bestuurlijk valt het gebied onder het arrondissement en het kanton Brugge.

Het projectgebied grenst ten oosten aan de Koning Albert I-laan en Jagersstraat, ten zuiden aan de Tillegemstraat en ten westen aan de Expresweg. De noorzijde sluit aan bij bebouwing langs de Ruitersweg.

Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)

1.1.3.3 Geplande bodemingrepen

De opdrachtgever plant werkzaamheden aan de Koning Albert I-laan 188 en 188A te Sint-Michiels, Brugge. De aanvraag is ingedeeld in 4 deelzones.

Ter hoogte van deelzone A wordt een nieuwe belevingstuin ingericht, hier is de bodemingreep ca. 3099 m²

Ter hoogte van deelzone B wordt een nieuw gebouw met buitenaanleg ingericht, hier is de bodemingreep ca. 3021 m².

Ter hoogte van deelzone C wordt een nieuwe fietsenstalling gerealiseerd, hier is de bodemingreep ca. 80 m²

Ter hoogte van deelzone D wordt een gebouw gesloopt, hier is de bodemingreep ca. 1120 m².

De gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen bedraagt aldus **7320 m²**.

Figuur 4: Synthese geplande bodemingrepen weergegeven op de meest recente luchtopname (bron: geopunt).

Zone A: nieuwe belevingstuin

Zone A heeft een oppervlakte van ca. 13 916 m². In deze zone wordt een belevingstuin ingericht. Volgende bodemingrepen worden voorzien:

- Het slopen van de verharding
- Het bouwen van een shelter met sanitair, bergruimte, bar en overdekte werkzone
- Het bouwen van een serre. In het kader van OMV 2025073113 werd de sloop van de bestaande serre aangevraagd
- Het bouwen van een overdekte zitruimte
- Rioleringswerken en aanleggen van een infiltratievoorziening
- Het aanleggen van toegangspaden en wandelpaden
- Het aanleggen van een fietsstelplaats met fietsnietjes voor minimaal 10 fietsen
- Het aanleggen van een speelheuvel, die tevens dient als geluidsbuffer
- Het installeren van verschillende inclusieve speeltoestellen
- De groenaanleg van de projectzone, incl. de aanplant van nieuwe hoogstammige bomen. Er wordt enkel lokaal ingeplant. Voor de groenaanleg zal geen algemene afgraving plaatsvinden.

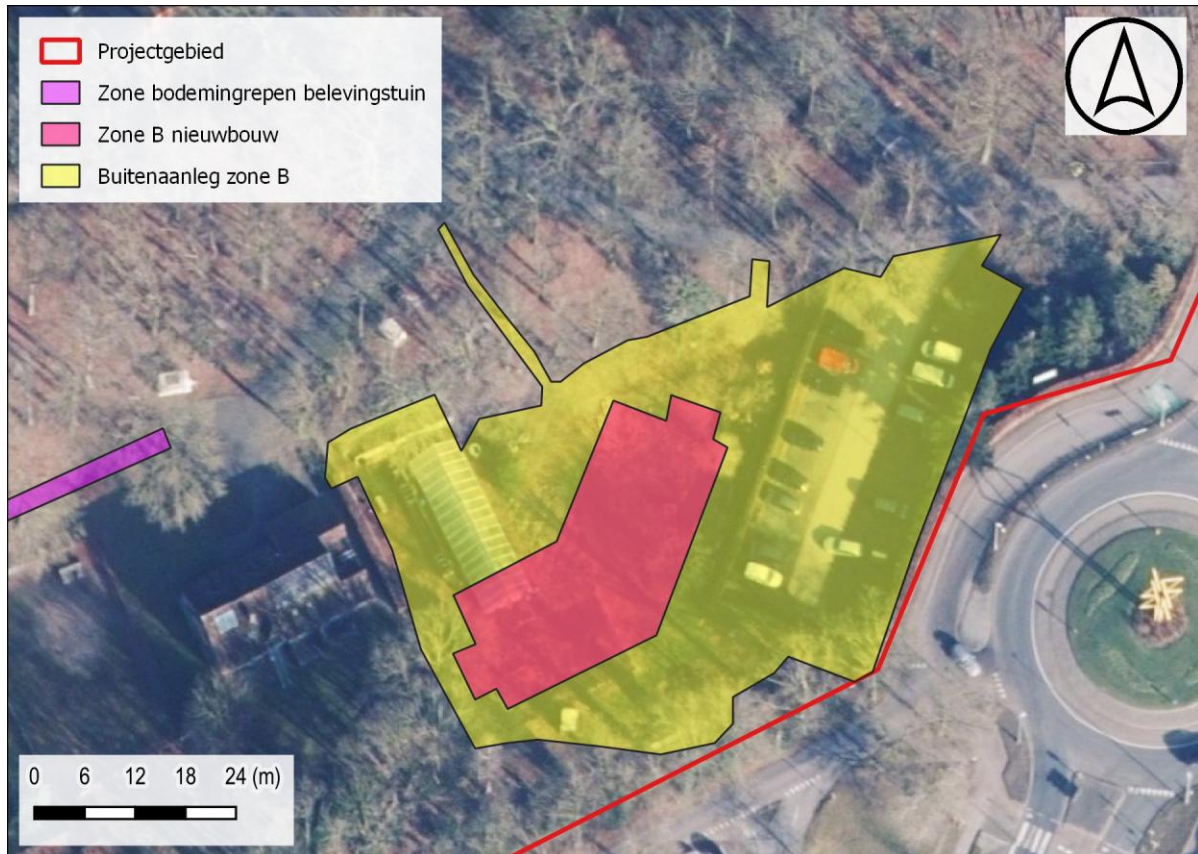
In een zone van ca. 3099 m² dient uitgegaan te worden van een bodemingreep van ca. 50 cm-mv.

Figuur 5: Bodemingrepen ter hoogte van de belevingstuin.

Zone B: Nieuwbouw

In zone B wordt een nieuw gebouw gerealiseerd met een footprint van ca. 605 m². Rondom de nieuwbouw wordt nieuwe verharding en groenzone aangelegd over een oppervlakte van ca. 2416 m². De nieuwbouw wordt gefundeerd door middel van een vloerplaat (50 cm-mv) en een vorstrand (ca. 100 cm-mv). Voor de buitenaanleg dient een bodemingreep gerekend te worden van ca. 50 cm-mv. Lokaal wordt ter hoogte van nieuwe regenputten uitgegraven tot 3,5 m-mv.

Figuur 6: Bodemingrepen ter hoogte van zone B.

Zone C: fietsenstalling

In zone C wordt een fietsenstalling gerealiseerd met een oppervlakte van ca. 80 m². De fietsenstalling wordt gefundeerd door middel van schroefpalen zodat er niet in de grond moet worden gegraven, waardoor boomwortels niet beschadigd geraken.

Figuur 7: Nieuwe fietsenstalling weergegeven op de meest recente luchtopname.

Zone D: sloopwerken

Het gebouw ter hoogte van Zone D wordt gesloopt. Het bestaand gebouw is niet onderkelderd. Het gebouw wordt afgebroken en de funderingen worden uitgehaald. Nadien wordt het terrein ingezaaid. Het te slopen gebouw heeft een footprint van ca. 1120 m².

Figuur 8: te slopen gebouw weergegeven op de meest recente luchtopname (Bron: Geopunt).

1.2 ASSESSMENT

1.2.1 Landschappelijk kader

Het projectgebied is gelegen in stedelijk gebied/havengebied.

Het plangebied situeert zich ten oosten van een dekzandheuvel die zich ter hoogte van Sint-Andries bevindt, op de overgang met de lagergelegen gronden, die zich meer naar het oosten bevinden. Het gaat om een opduiking van het Tertiair substraat, dat bedekt wordt door een vrij dun pakket Quartair dekzand. Deze heuvel bereikt een hoogte van ca. +20m TAW. Het omliggende zandgebied kent een hoogte tussen +5 en +10m TAW, waarbij de dekzandrug Gistel-Maldegem hier enkele meters (+10-15m TAW) bovenuit steekt. Het Zuidervaartje en de Kerkebeek, situeren zich ca. 500m ten oosten van het plangebied.

Hydrologisch behoort het plangebied tot het Bekken van de Brugse polders.

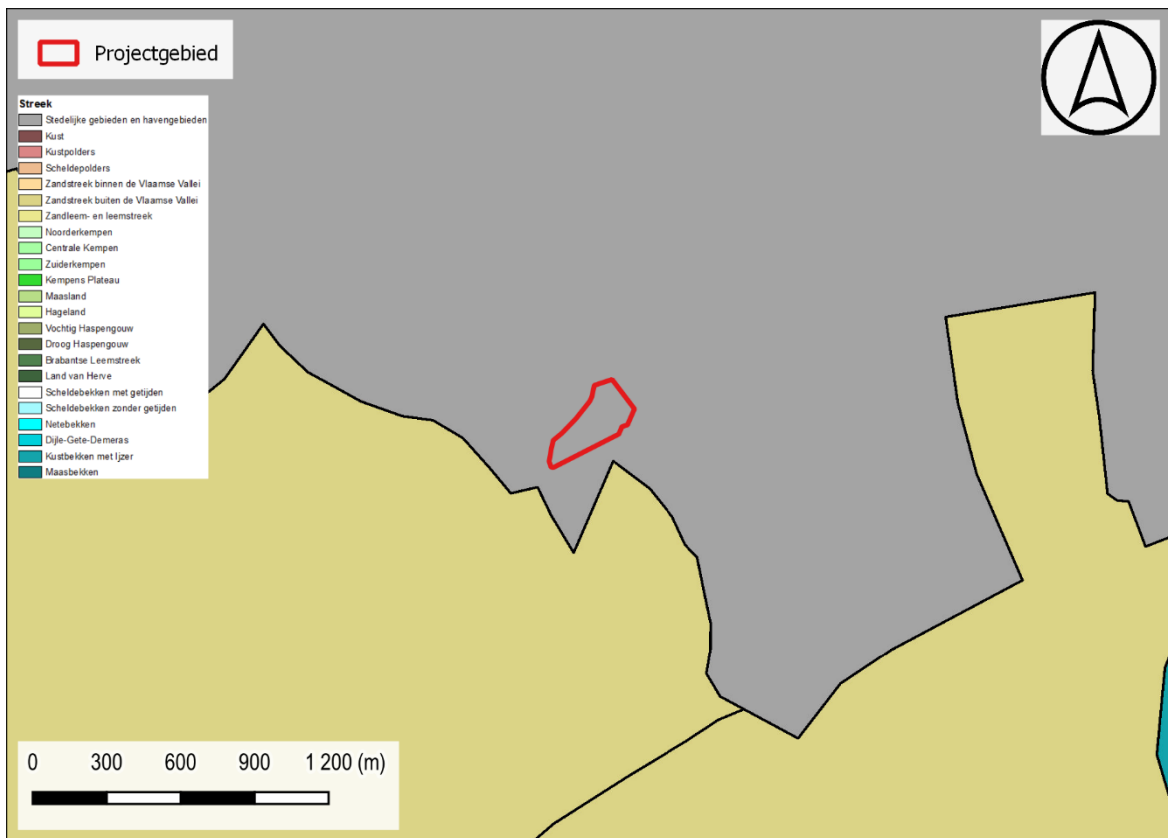
Het projectgebied zelf is gelegen op een hoogteligging tussen de 8 en 10 m TAW. Het microreliëf toont duidelijk aan dat er reeds maaiveldwijzigingen hebben plaatsgevonden. Deze zijn te kaderen in de inrichting van het gebied als kasteeltje in begin van de 20^e eeuw, met nadien een functiewijziging tot school die gepaard ging met verschillende uitbreidingen. De impact van deze maaiveldwijziging op de bewaringstoestand van eventueel aanwezig archeologisch erfgoed is niet te bepalen.

Het projectgebied bevindt zich in het **Lid van Vlierzele (Formatie van Gentbrugge)**. De Formatie van Gentbrugge bestaat uit een afwisseling van kleiige siltige en zandige mariene sedimenten met enkele macrofossielen. Het is onderverdeeld in drie leden; van oud naar jong: het Lid van Merelbeke, het Lid van Pittem en het Lid van Vlierzele.

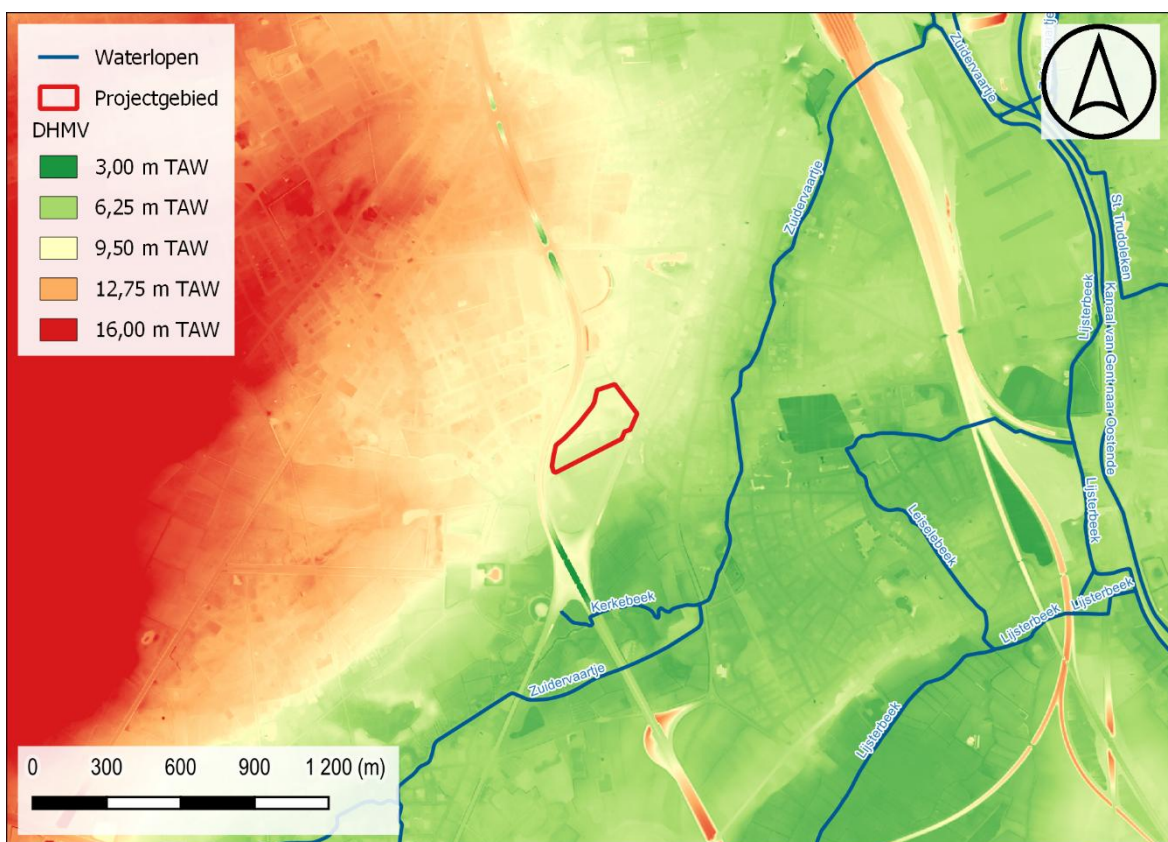
Het Lid van Vlierzele is een groen tot grijsgroen fijn zand dat een duidelijke horizontale of kruisgewijze gelaagdheid vertoont aan de top. Soms is het ook homogeen met veel tubulaties door bioturbatie. Deze zanden werden afgezet in een epicontinentale zee. Naar onder toe gaat het meestal over in een homogeen kleiig zeer fijn zand met kleilagen. Bovenaan kunnen ook gedifferentieerde kleilagen voorkomen met humeuze intercalaties. De afzetting bevat slechts weinig macrofossielen. Harde zandsteenbanken komen regelmatig voor en werden vroeger plaatselijk aangewend als bouwsteen.

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 3**. Dit type bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zandleem tot leem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen bevatten van het Quartair.

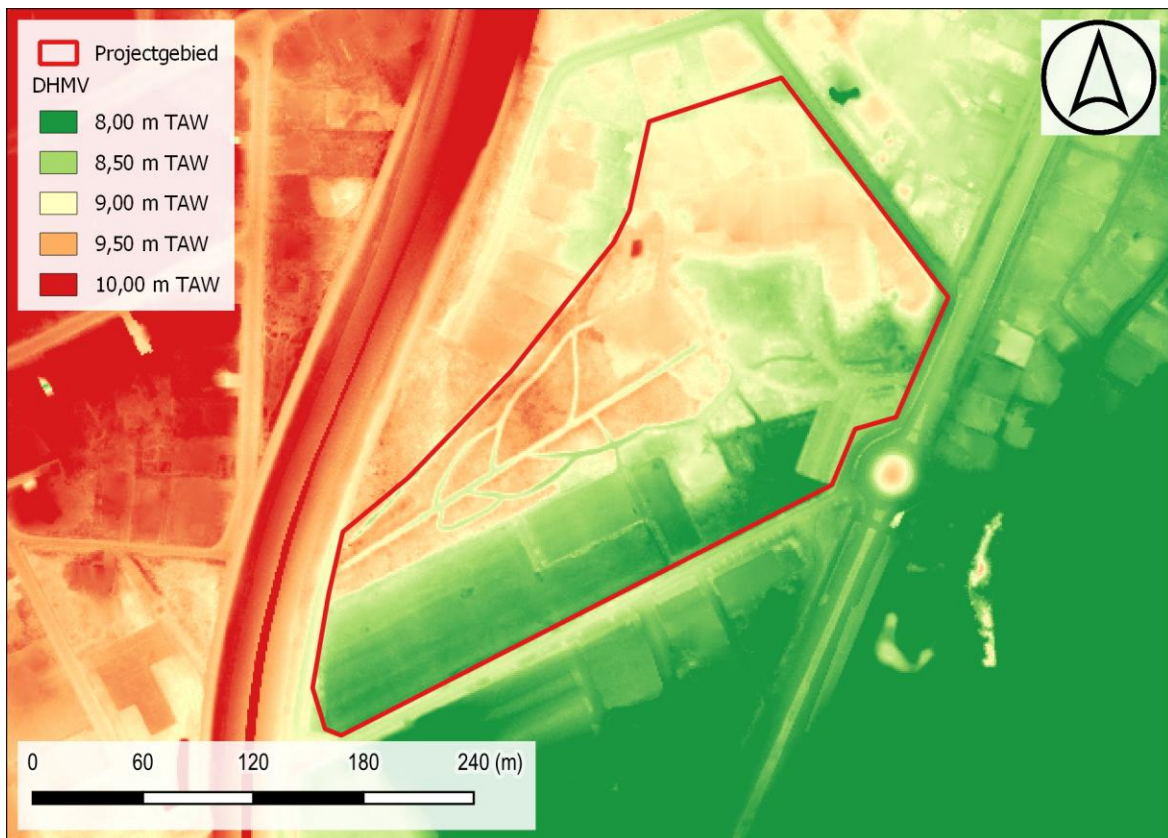
De bodemkaart geeft ter hoogte van het onderzoeksgebied een droge zandbodem weer waarbij resten van een podzol bewaard kunnen zijn onder de bouwvoor. Het noordelijk terreindeel staat gekarteerd als opgehoogde grond.

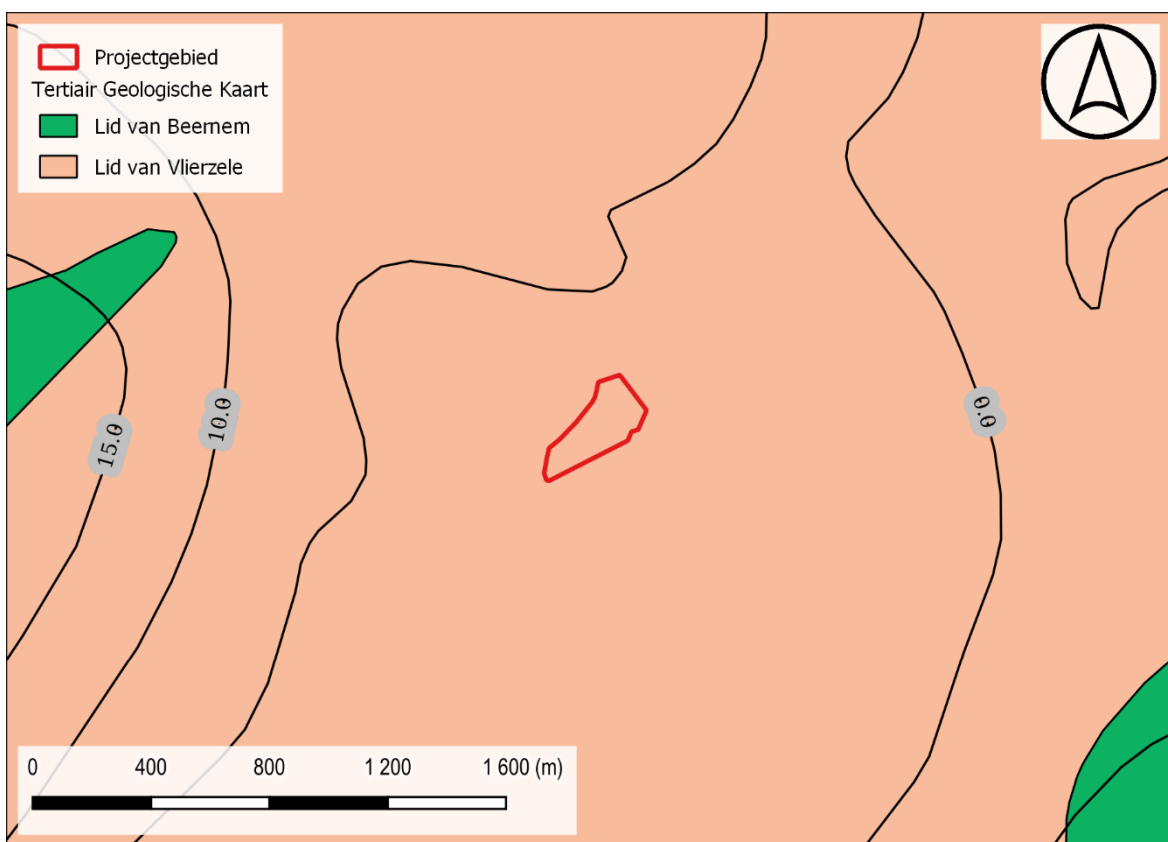
Figuur 9: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

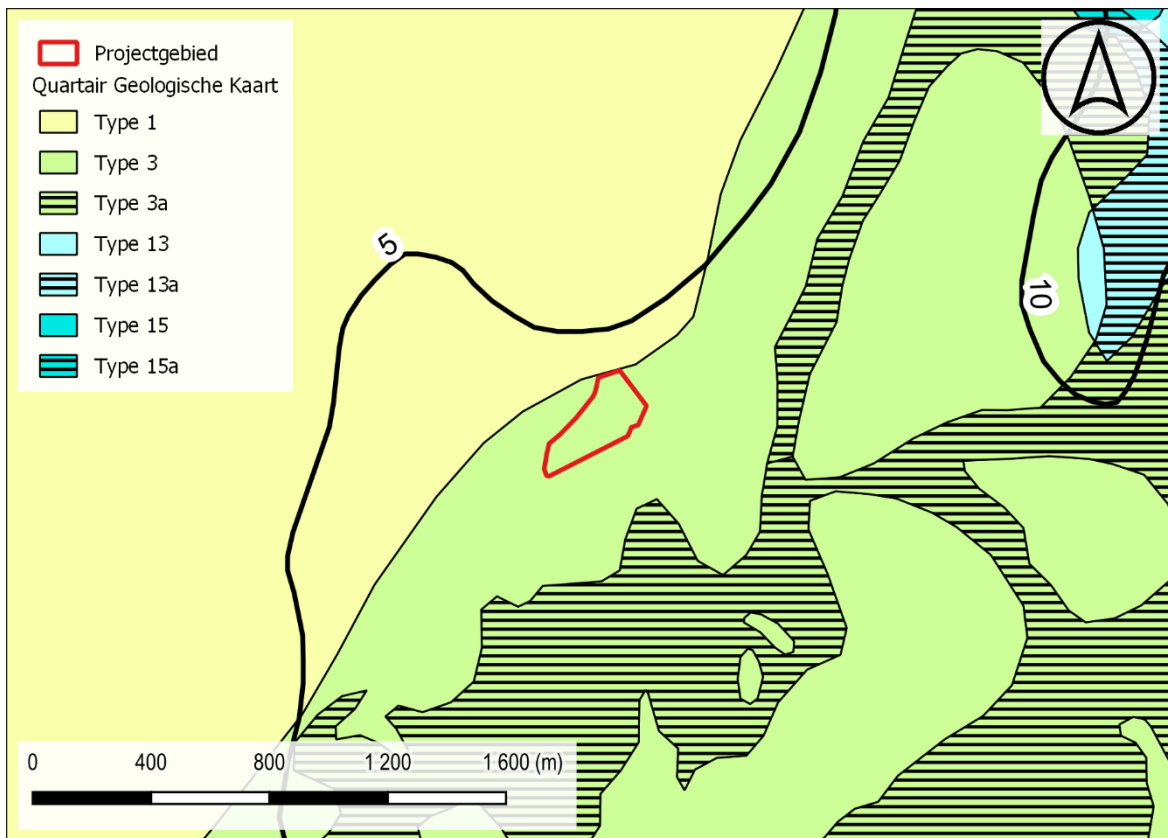
Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

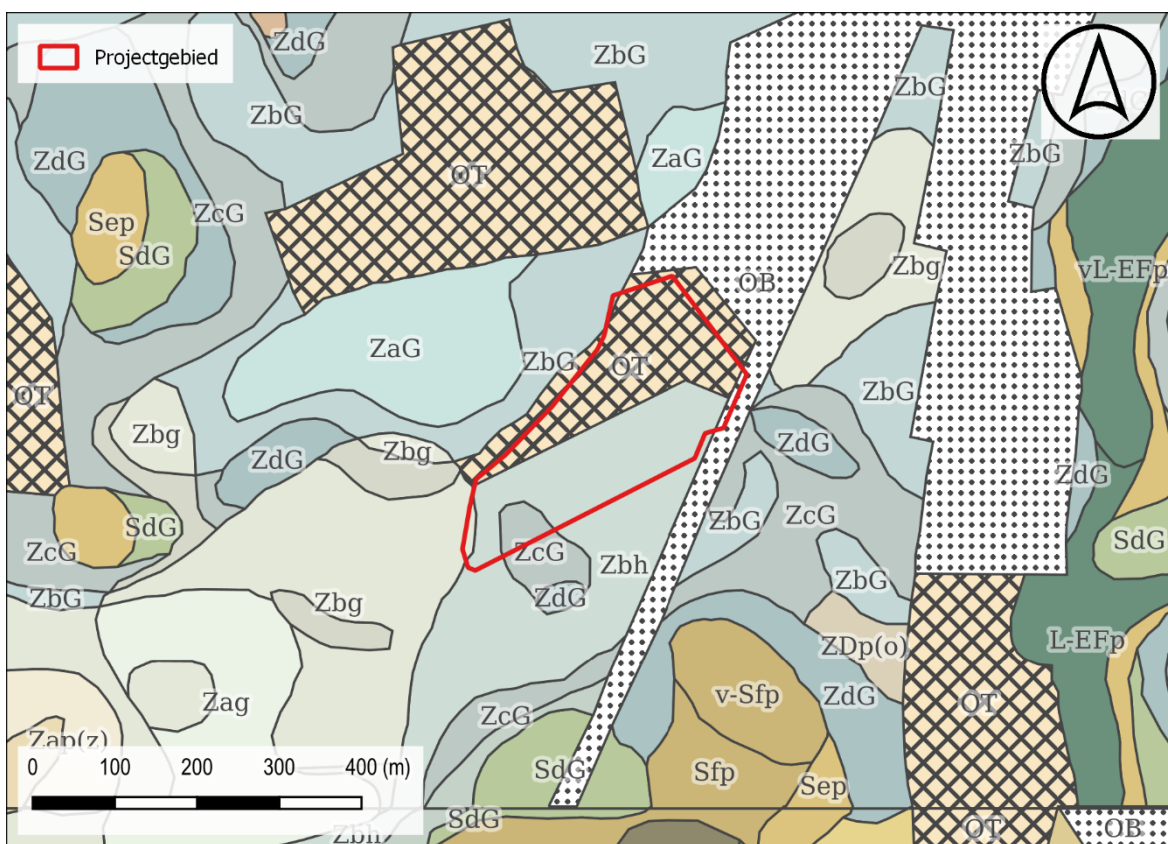
Figuur 11: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

Figuur 12: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)

Figuur 13: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt)

Figuur 14: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt).

1.2.2 Historisch kader

De oudste sporen van menselijke aanwezigheid in Sint-Michiels dateren uit het mesolithicum. Het betreft kleine concentraties aan vuurstenen werktuigen, die her en der in Sint-Michiels werden aangetroffen. De vele archeologische vondsten wijzen op een quasi continue bewoning sinds de Bronstijd.

Het huidige Sint-Michiels is in de loop van de 10e eeuw ontstaan uit de Pagus Flandrensis¹. Deze "pagus" bestond uit twee domeinen, namelijk Snellegem, dat in particulier bezit was, en het koninklijke domein Sijsele. Het domein Sijsele bevatte oorspronkelijk het oostelijke deel van het Brugse grondgebied, evenals het huidige Sijsele, Sint-Kruis, Assebroek en Oedelem. Het koninklijke domein Snellegem omvatte het westelijk deel van de stad Brugge met het huidige Snellegem, Varsenare, Sint-Andries, Sint-Michiels, Jabbeke en Zerkegem.

De eerste bewoning situeerde zich op de hogere gelegen zandige gronden in de omgeving van de huidige kerk van Snellegem. Toen de bevolking toenam en men over betere landbouwtechnieken beschikte, werden ook de vochtigere gronden in cultuur gebracht. Zo kwam in het zuidoostelijke deel van Snellegem een nieuwe fiscus tot stand, die voor het eerst vermeld wordt in 962 als "Weinebrugge" (het latere Sint-Michiels). Door de snelle stadsontwikkeling tijdens de 12de en 13de eeuw krijgt Brugge in 1275 de toestemming van gravin Margaretha van Constantinopel om haar grondgebied rond de stad uit te breiden, waarbij delen van de heerlijkheid van Sijsele ingelijfd werden.

De Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) zorgt ook in Sint-Michiels voor heel wat onheil. In 1613 geven aartshertogen Isabella en Albrecht toestemming tot het graven van enkele kanalen waaronder het kanaal van Gent naar Brugge. Sint-Michiels komt aldus tot ontwikkeling tussen twee oude verkeersassen: ten oosten de vaart Gent-Brugge-Oostende en ten westen de Torhoutse steenweg. Het kanaal was eeuwenlang een belangrijke verkeersader tussen Gent en het havengebied van Brugge. De Torhoutse steenweg werd rond 1750 aangelegd als de belangrijkste verkeersader tussen Brugge en Torhout. Tot het midden van de 19de eeuw is Sint-Michiels een dunbevolkte, hoofdzakelijk agrarische gemeente met een aantal kleine woonkernen. Vanaf midden 19de eeuw en in het begin 20ste eeuw werden een aantal grote projecten uitgevoerd die het uitzicht van Sint-Michiels grondig hebben veranderd, zoals de bouw van de spoorlijnen Oostende-Brugge-Gent en Brugge-Torhout-Kortrijk

In tegenstelling tot het noordelijke, dichtbevolkte gedeelte behoudt het zuidelijke deel van Sint-Michiels tot op heden min of meer zijn oude, landschappelijke karakter.

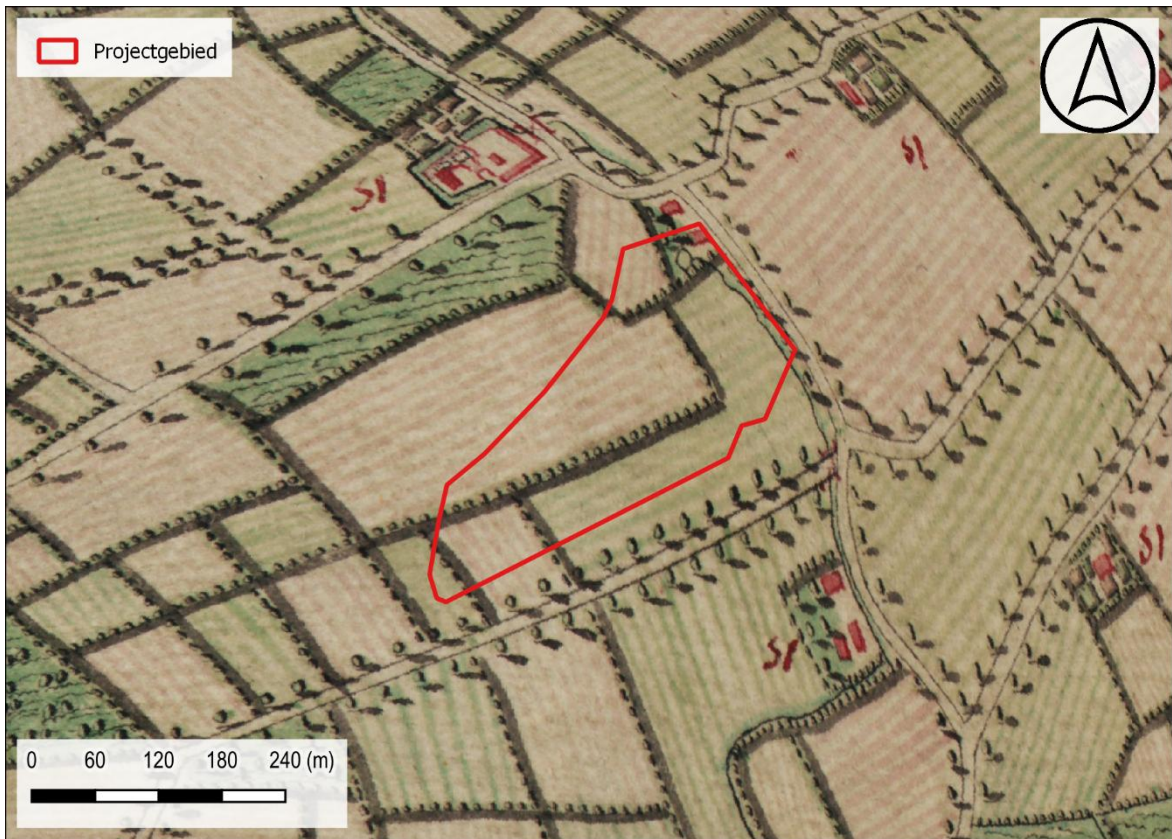
Op de Heraldische Kaart van het Brugse Vrije situeert het projectgebied zich tussen de kerk van Sint-Michiels in het noorden en het kasteeldomein van Tillegem in het zuiden. Het kasteel van Tillegem gaat terug op een 14e-eeuws waterkasteel. In de jaren 1870 is het kasteel volledig gerenoveerd in typische neogotische stijl onder leiding van architect Jean-Baptiste Bethune.

De Ferrariskaart geeft geen bebouwing weer binnen de projectgrenzen, met uitzondering van een bescheiden gebouw aan de noordelijke perceelsgrens. Het verloop van de huidige Tillegemstraat, Jagersstraat en Ruitersweg is reeds waar te nemen. Langs de oostzijde van het projectgebied is een beekje weergegeven. De 19^e eeuwse cartografische bronnen geven een gelijk beeld weer.

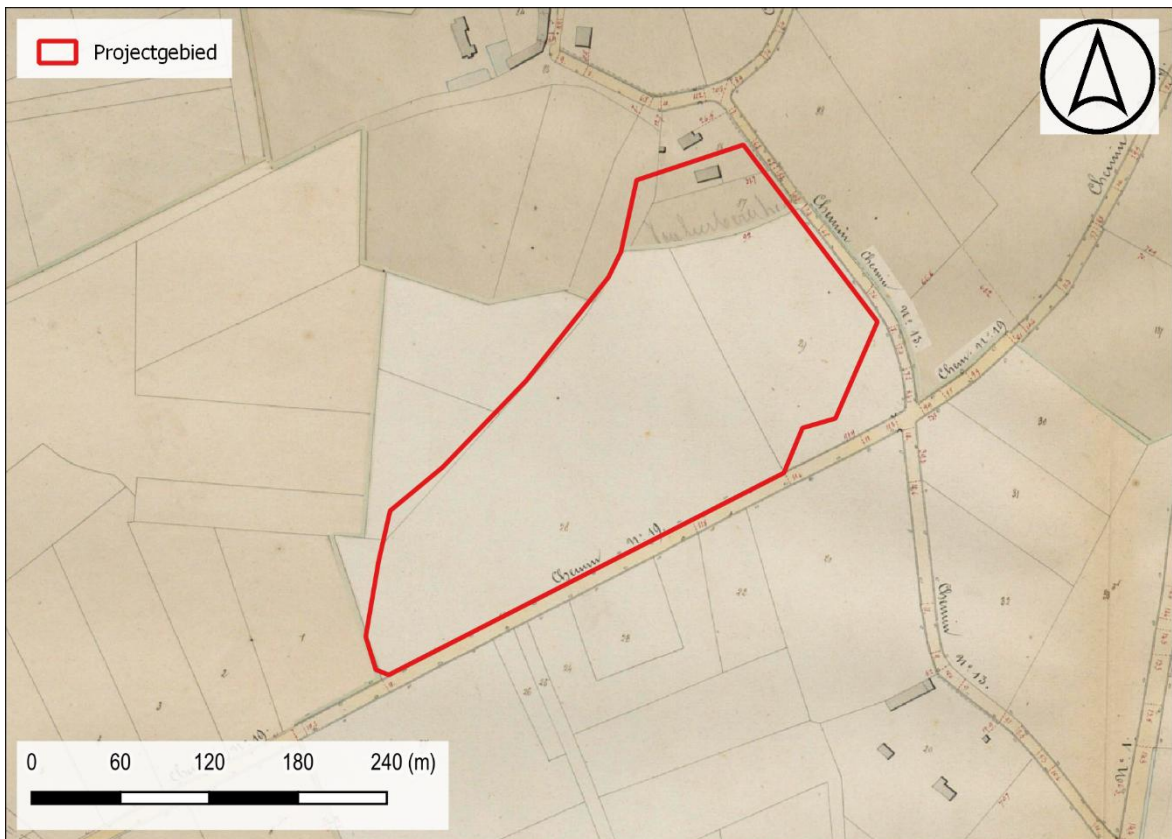
Binnen de projectgrenzen situeert zich het vastgesteld bouwkundig erfgoedrelict Kasteel Les Boulleaux. Dit kasteel is gebouwd in 1909 in opdracht van baron Henri Kervyn de Lettenhove voor zijn zus Marie Louise. In 1939 werd het gebouw omgevormd tot een medisch pedagogisch instituut, da navolgende decennia volgden meerdere uitbreidingen.

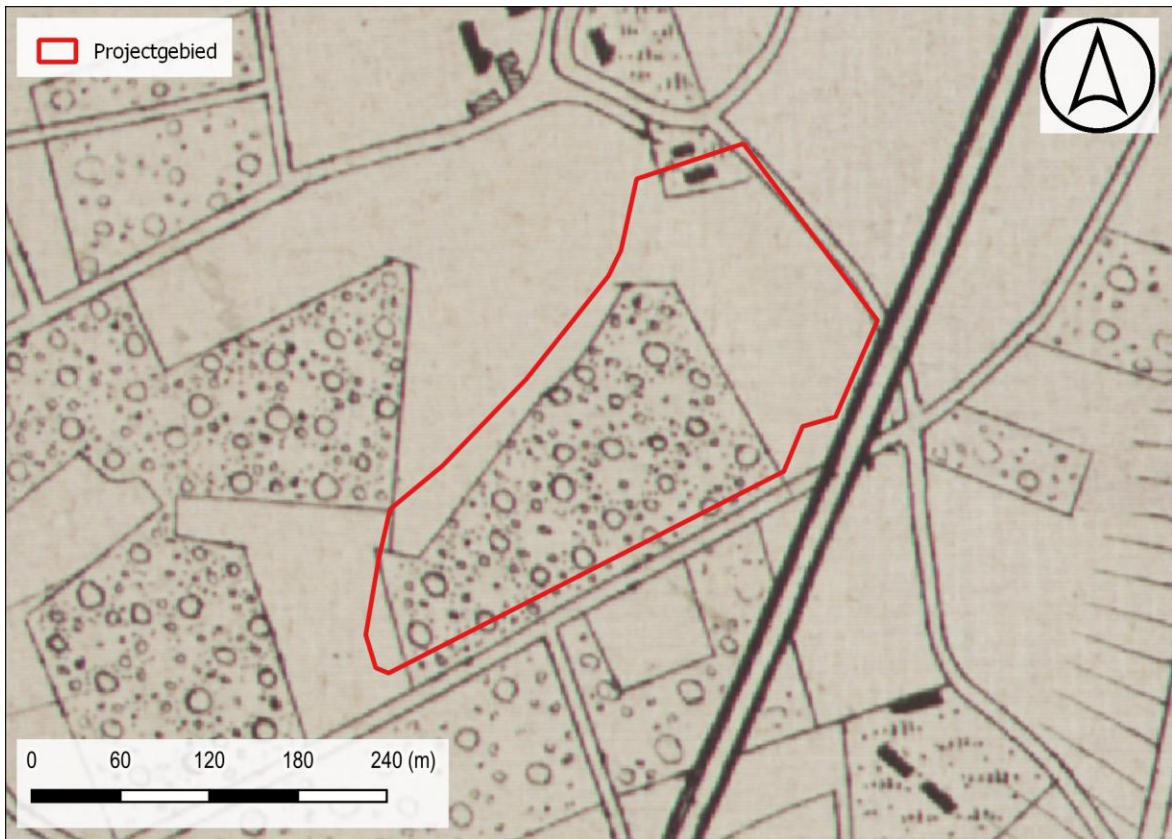
Figuur 15: Projectgebied bij benadering weergegeven op de Heraldische Kaart van het Brugse Vrije, 1597, kopie van Pieter Claeissens (Bron: Kaartenhuis Brugge).

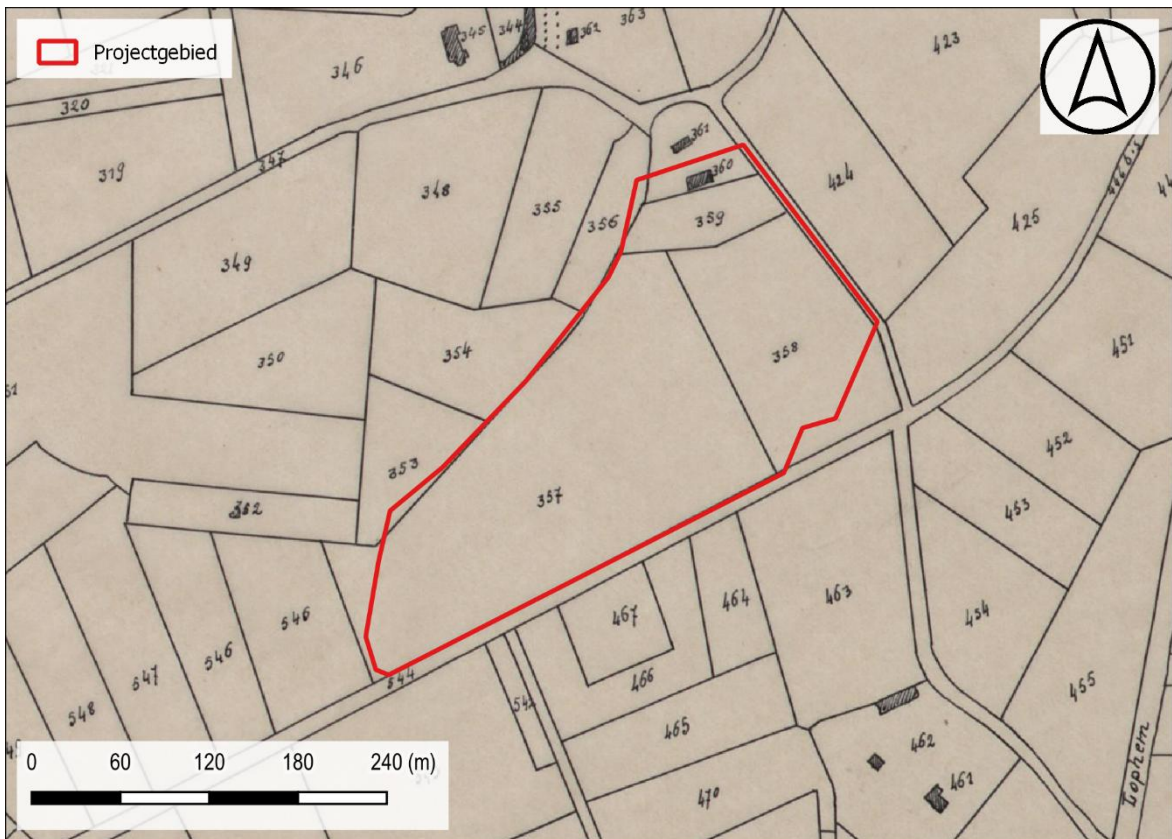
Figuur 16: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)

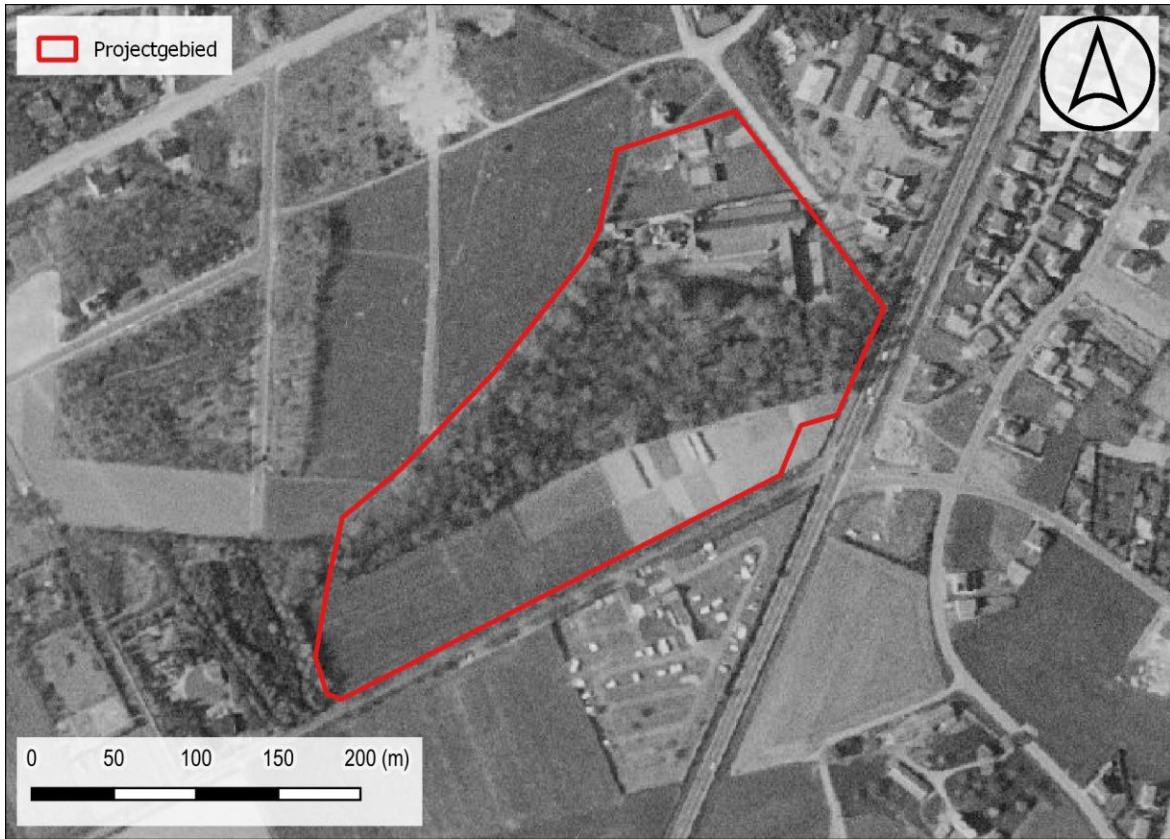
Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)

Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt)

Figuur 19: Situering projectgebied t.a.v. Popkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt)

Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt)

Figuur 21: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt)

Figuur 22: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt)

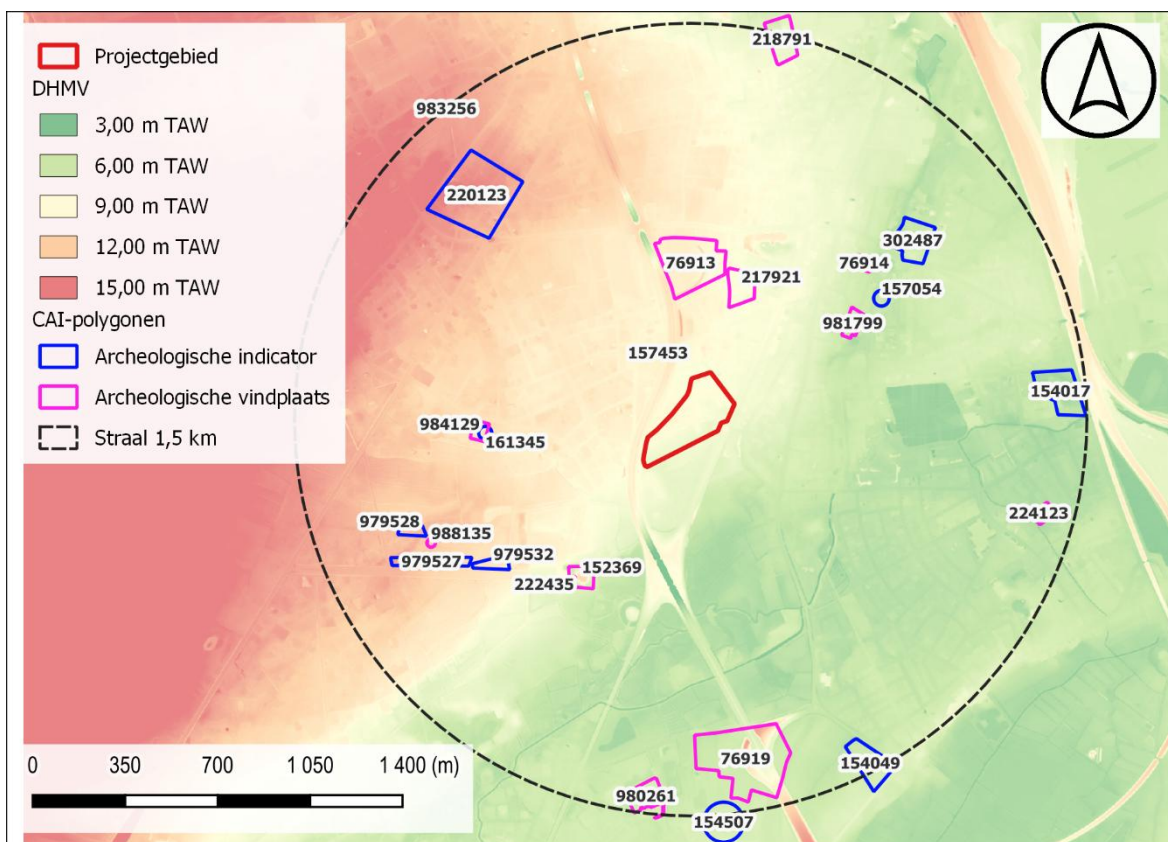
Figuur 23: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt)

Figuur 24: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023(© geopunt)

1.2.3 Archeologisch kader

In de ruime omgeving van het onderzoeksgebied zijn meerdere archeologische vindplaatsen gekend. Het merendeel hiervan betreft prospecties waar resten van laatmiddeleeuwse landindeling werden aangesneden. Bij onderzoek verder noordwaarts, eveneens op de flank van de dekzandheugel, aan de Barrièrestraat werden sporen van bewoning uit de vroege ijzertijd in kaart gebracht en onderzocht. Richting de kop van de dekzandheugel, te Sint-Andries, werden bij onderzoek delen van een Romeinse nederzetting onderzocht en kwamen sporen uit de vroege middeleeuwen aan het licht. Bij verschillende onderzoeken in de ruime omgeving werden eveneens silexartefacten gerecupereerd die gedateerd kunnen worden in het mesolithicum. Zo werd bij een controle aan de Boomgaardstraat een haardkuil herkend waarbij verschillende artefacten werden verzameld. De gekende waarden wijzen op een landschap dat quasi doorlopend werd bezocht en bewoond tijdens de steentijden.

Figuur 25: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).

I. Vindplaatsen

76913	<p>Mechanische prospectie (2004); NK: 15 meter</p> <p>Late middeleeuwen: Talrijke laatmiddeleeuwse en recentere grachten. In het verleden was het gebied dus niet zo vlak als nu. Er werden talrijke zandruggen en depressies aangesneden. Nederzettingssporen werden niet aangetroffen.</p> <p>Bron: Hillewaert, B., Verslag van het proefonderzoek aan de Xaverianenstraat in Brugge (Raakvlak, Dossiernr. 04/19).</p>
-------	--

76914	<p>Controle van werken; NK: 15 meter</p> <p>Mesolithicum: haardkuil- heel wat silexvondsten</p> <p>Bron: Hillewaert, B. 2003, Verslag van de prospectie aan de Boomgaardstraat in Brugge (Raakvlak, Dossiernr. 03/01)</p>
76919	<p>Mechanische prospectie (2006), Geofysisch onderzoek, veldprospectie (2012)</p> <p>Steentijd: enkele fragmenten silex – enkele fragmenten baksteen Middeleeuwen: grachten</p> <p>Late middeleeuwen: 4 roodbakkende aardewerkfragmenten en 1 scherf grijsbakkend aardewerk</p> <p>Bron: Boncquet T. e.a. 2012, Archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Brugge (deelgem. Sint-Michiels), Chartreusweg, Ruben Willaert Rapport 18</p>
152369	<p>Opgraving (1982); NK: 15 m</p> <p>Middeleeuwen: ronde bakstenen waterput met op de bodem 16de-17de eeuws materiaal. Vroege middeleeuwen: waterburcht. Vierzijdig grondplan (funderingen) kan in oorsprong gesitueerd worden in de tweede helft van de 14de eeuw.</p> <p>16de - 17de eeuw: vier woonvleugels, hoofdtoren en hoektorens bewaarde middeleeuwse delen vertonen een militair karakter: kasteelgracht en de buitenmuren van de kelders met schietgaten. Daarnaast werd ook aardewerk aangetroffen.</p> <p>Bron: Devliegher, L. 1990: Onderzoek van het kasteel van Tillegem (Gem. Brugge, Sint-Michiels), Westvlaamse Archaeologica 6.2, 49-55.</p>
217921	<p>Mechanische prospectie</p> <p>Op basis van het proefsleuvenonderzoek is duidelijk dat binnen het projectgebied weinig archeologisch erfgoed bewaard is. Er zijn enkele grachten en kuilen uit de late middeleeuwen aangesneden.</p>
218791	<p>Mechanische prospectie, Veldprospectie, booronderzoek (2013)</p> <p>Mesolithicum: enkele vuurstenen artefacten waaronder schrabber</p> <p>Vroege ijzertijd: gebouwplattegrond uit de vroege ijzertijd met standgreppel – ploegsporen</p> <p>Onbepaald: karresporen</p> <p>Bron: Verwerft D., Lambrecht G., Mikkelsen J., Roelans F. 2017: Barrièrestraat, Sint-Michiels (Brugge), Raakvlak rapport 2017/10, Brugge</p>

222435	<p>Opgraving (2016)</p> <p>18e eeuw: De huidige muur is gebouwd rond 1870 bij de grondige renovatie van het kasteel. Het kasteel krijgt op dat moment zijn huidige neogotische uitzicht. Verwerkt in deze muur zijn resten te vinden van een ouder gebouw. Vermoedelijk gaat het om een gebouw uit de 18de eeuw dat behoorde tot het neerhof. Dit gebouw komt voor op de kaart van Ferraris (1771-1778).</p> <p>Bron: Lambrecht, G. & Mikkelsen J.H. 2018: Muur op landhoofd Kasteel van Tillegem, Sint-Michiels (Brugge). Resultaten vondstmelding, Rapport 2018/20. Brugge: Raakvlak.</p>
224123	<p>Mechanische prospectie (2018)</p> <p>Er werden geen archeologische sporen aangetroffen.</p>
980261	<p>Mechanische prospectie (2020)</p> <p>Nieuwste tijd: ophogingslagen</p>
981799	<p>Mechanische prospectie (2021)</p> <p>Tijdens het proefsleuvenonderzoek werd vastgesteld dat het terrein zwaar verstoord is door de voormalige bebouwing.</p> <p>Mogelijk bevond er zich op de locatie van het plangebied een site maar door de vele verstoringen die aanwezig zijn in het plangebied is deze vernietigd. Er werden enkele archeologisch relevante sporen aangetroffen, in hoofdzaak paalkuilen en één greppel. De paalkuilen vormden samen echter geen plattegrond of duidelijk geheel. Er werd eveneens geen dateerbaar vondstmateriaal aangetroffen in de vullingen van deze sporen en de paalkuilen waren nog slechts voor enkele cm bewaard.</p> <p>Tijdens het gravend onderzoek werden in de bovenste laag van de aangetroffen geul twee aardewerkfragmenten aangetroffen, maar met een zeer uiteenlopende datering (LME/NT vs mogelijk Romeins). Het gaat hier bijgevolg om materiaal uit context.</p> <p>In het oostelijk gedeelte van het plangebied werd de overgang van het droger gelegen deel met de beekvallei van de Kerkebeek aangesneden waardoor de ligging van deze vallei iets bijgesteld kon worden.</p> <p>Bron: Van Laere, E. 2021: Nota Brugge, Ten Boomgaard. Deel 1: Verslag van Resultaten, BAAC Vlaanderen Rapport 1790.</p>
984129	Opgraving en berging van Spitfire Wittemolenstraat (2013)
988135	Opgraving en berging van Spitfire Wittemolenstraat (2013)

II. Indicatoren

154017	Luchtfotografie; NK: 150 meter Middeleeuwen: site met walgracht
154049	Indicator cartografie: NK: 150 meter Middeleeuwen: site met walgracht
154507	Luchtfotografie; NK: 150 meter Onbepaald: circulaire structuur
157054	Indicator cartografie (2009); NK: 15 m Middeleeuwen: site met walgracht.
157453	Controle van werken (2007); NK: 15 meter 17de eeuw: kasteel
161345	Metaaldetectie; NK: 150 meter WO II: crash site Britse Spitfire Mk.IX van de R.A.F.; er werden aluminiumfragmenten van het vliegtuig teruggevonden. Dieptemetaaldetectie wijst op de aanwezigheid van betrekkelijk groot voorwerp (motor, landingsgestel, bewapening,...) over een oppervlakte van 3 op 4m
220123	Indicator cartografie Nieuwe tijd: Galvenveld. Op de Ferrariskaart is een galg afgebeeld met drie staken (wellicht in steen) en rad. In het noordwesten is op het DHM een kleine heuvel te zien, misschien oorspronkelijke locatie van de galg? Een galg gaat in de meeste gevallen ook gepaard met begravingen op het galgenveld.
302487	Indicator cartografie; NK: 150 meter Vroege middeleeuwen: kerk
979527	Metaaldetectie WO II- gerelateerde zaken
979528	Metaaldetectie WO II- gerelateerde zaken
979532	Metaaldetectie WO II- gerelateerde zaken

983256	Toevalsvondst Een wandelaar vond een scherf in het Coppietersbos
--------	---

1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK

De opdrachtgever plant werken aan de Koning Albert I-laan 188 te Brugge. De werken omvatten de realisatie van een nieuwe belevingstuin, een nieuwbouwproject, de realisatie van een fietstenstalling en de sloop van een 20^e-eeuws gebouw. De gecombineerde oppervlakte van de bodemingrepen bedraagt ca. 7320 m².

Brugge is gelegen op de overgang van de kustpolders in het noorden en de zandstreek buiten de Vlaamse Vallei, langs de vallei van de Reie. Sint-Michiels bevindt zich ten zuidwesten van de stad, op de zuidoostelijke flank van een grote dekzandheuvel die wordt doorsneden door de Reievallei. De Quartairgeologische kaart geeft ter hoogte van het onderzoeksgebied een profielopbouw weer van eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holoceen die rusten op fluviale afzettingen. Het onderzoeksgebied is aldus gelegen op een Weichseliaan terras langs een aftakking van de Reie, waar heden het Zuidervaartje in uitgegraven is. Verder ten zuiden van het onderzoeksgebied stroomt de Kerkebeek die afwatert in het Zuidervaartje. De bodemkaart geeft ter hoogte van het onderzoeksgebied een droge zandbodem weer waarbij resten van een podzol bewaard kunnen zijn onder de bouwvoor.

De cartografische bronnen reflecteren een landelijke en open omgeving op ruime afstand van het Brugse stadscentrum. Op de Heraldische Kaart van het Brugse Vrije is geen bebouwing weergegeven ter hoogte van het onderzoeksgebied. De historische kern van de Sint-Michielsparochie bevindt zich ten noordoosten van het terrein. Op de Ferrariskaart is een deel van het huidige stratenpatroon reeds te herkennen. Binnen de grenzen van het projectgebied is geen bebouwing afgebeeld. Het terrein is ingekleurd als akkerland. Op de 19^e-eeuwse bronnen is eveneens geen bebouwing weergegeven. Aan het begin van de 20^e eeuw wordt binnen de projectgrenzen een kasteeldomein ingericht, dat nadien evolueert tot pedagogisch instituut. Op het hoogtemodel is duidelijk te zien dat hierbij reeds maaiveldwijzigingen zijn uitgevoerd. De impact van deze bodemingrepen op eventueel aanwezig archeologisch erfgoed is vooralsnog ongekend.

In de ruime omgeving van het onderzoeksgebied zijn meerdere archeologische vindplaatsen gekend. Het merendeel hiervan betreft prospecties waar resten van laatmiddeleeuwse landindeling werden aangesneden. Bij onderzoek verder noordwaarts, eveneens op de flank van de dekzandheuvel, aan de Barrièrestraat werden sporen van bewoning uit de vroege ijzertijd in kaart gebracht en onderzocht. Richting de kop van de dekzandheuvel, te Sint-Andries, werden bij onderzoek delen van een Romeinse nederzetting onderzocht en kwamen sporen uit de vroege middeleeuwen aan het licht. Bij verschillende onderzoeken in de ruime omgeving werden eveneens silexartefacten gerecupereerd die gedateerd kunnen worden in het mesolithicum. Zo werd bij een controle aan de Boomgaardstraat een haardkuil herkend waarbij verschillende artefacten werden verzameld. De gekende waarden wijzen op een landschap dat quasi doorlopend werd bezocht en bewoond tijdens de steentijden.

Concreet dient ter hoogte van het plangebied uitgegaan te worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed. Op basis van het landschappelijk kader kan gesteld worden dat de verwachting bestaat uit zowel artefactenconcentraties als resten van bewoning, begraving of andere activiteiten in de vorm van bodemsporen. In de eerste plaats dient een landschappelijk bodemonderzoek de bodemopbouw, verstoringsgraad en bewaringskansen te evalueren. Mochten plaatselijk toch bodemhorizonten aanwezig zijn die kunnen wijzen op betere bewaringsomstandigheden m.b.t. artefactenconcentraties dienen deze bemonsterd te

worden in een verkennend grid. In het geval van een positieve staalname wordt dit onderzoek aangevuld met waarderende archeologische boringen en/of testvakken. Vervolgens is een proefsleuvenonderzoek de meest geschikte manier om eventueel aanwezige sporen in kaart te brengen en de impact van de geplande werken hierop af te leiden.

BIBLIOGRAFIE

LITERATUUR

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

KAARTMATERIAAL

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, Graaf de Ferraris [1771-1778]

Atlas der Buurtwegen d.d. 1842

Topografische kaart van Vandermaelen d.d. 1846 – 1854

Popp-kaart d.d. 1842-1879

DIGITALE BRONNEN

www.geopunt.be

<https://dov.vlaanderen.be>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be>

<https://cartesius.be>

<https://loket.onroerenderfgoed.be>

BIJLAGE

FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt).....	4
Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt)	4
Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)	6
Figuur 4: Synthese geplande bodemingrepen weergegeven op de meest recente luchtopname (bron: geopunt).....	7
Figuur 5: Bodemingrepen ter hoogte van de belevingstuin.	9
Figuur 6: Bodemingrepen ter hoogte van zone B.....	10
Figuur 7: Nieuwe fietsenstalling weergegeven op de meest recente luchtopname.	11
Figuur 8: te slopen gebouw weergegeven op de meest recente luchtopname (Bron: Geopunt).	12
Figuur 9: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	14
Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	14
Figuur 11: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	15
Figuur 12: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)	15
Figuur 13: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt)	16
Figuur 14: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt).	16
Figuur 15: Projectgebied bij benadering weergegeven op de Heraldische Kaart van het Brugse Vrije, 1597, kopie van Pieter Claeissens (Bron: Kaartenhuis Brugge).	18
Figuur 16: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt).....	19
Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)	19
Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt) ...	20
Figuur 19: Situering projectgebied t.a.v. Poppkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt).....	20
Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt).....	21
Figuur 21: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt).....	21
Figuur 22: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt).....	22
Figuur 23: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt).....	22
Figuur 24: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023(© geopunt).....	23
Figuur 25: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).	24

BOORLIJST

CHRONOLOGISCH KADER

